

Kommittédirektiv

Ett implementeringsråd för genomförande av EU-rättsakter med konsekvenser för företag i Sverige

Beslut vid regeringssammanträde den 23 maj 2024

Sammanfattning

En kommitté i form av ett implementeringsråd ska bistå regeringen i arbetet med att stärka svenska företags konkurrenskraft genom att undvika implementering över miniminivån och motverka omotiverade regelbördor samt minska administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader vid genomförande av EU:s regelverk i svensk rätt. Implementeringsrådets arbete ska utgå ifrån ett företagsperspektiv.

Implementeringsrådet ska

- prioritera vilka kommande, nya eller ändrade EU-rättsakter som rådet ska lämna underlag respektive rekommendationer om,
- ta fram underlag med analyser av frågor i kommande EU-rättsakter av särskilt intresse för företag i Sverige som regeringen bör uppmärksammas på före eller under EU-förhandlingar,
- ta fram rekommendationer till regeringen om genomförandet av nya eller ändrade EU-rättsakter som rådet bedömer är av särskilt intresse för företag i Sverige, och
- redogöra för sin bedömning av hur den svenska processen för genomförande av EU-rättsakter kan förbättras utifrån sina erfarenheter.

Implementeringsrådets underlag och rekommendationer ska, tillsammans med analyser och konsekvensutredningar, löpande överlämnas till regeringen

(berört departement inom Regeringskansliet, kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet). Uppdraget ska kortfattat delredovisas senast den 28 februari 2025, den 28 februari 2026, den 28 februari 2027 och slutredovisas senast den 31 december 2027. I delredovisningen, som ska lämnas den 28 februari 2027, ska implementeringsrådet även redogöra för hur rådet har arbetat med sina uppgifter. I slutredovisningen ska implementeringsrådet lämna en samlad bedömning av hur EU-rättsakter kan genomföras i svensk rätt, utifrån sina erfarenheter.

Bakgrund

Det svenska näringslivets långsiktiga konkurrenskraft är avgörande för Sveriges välstånd och det är i hög grad Sveriges företag och entreprenörer som skapar jobb, välstånd och välfärd. För att stärka Sveriges konkurrenskraft behövs insatser som skapar handlingsutrymme för företagen att välja och utveckla verksamhetsformer och produkter och som också möjliggör för företag att förnya sig i takt med omvärldsförändringar. En viktig del av arbetet med att stärka svenska företags konkurrenskraft är att motverka omotiverade regelbördor samt minska administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader för att företagen ska kunna fokusera på sin kärnverksamhet i så stor utsträckning som möjligt.

Tillväxtverket följer utvecklingen av de administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader som uppstår för företagen till följd av nya eller ändrade regler. Uppföljningen visar att företagens kostnader har ökat över tid. Tillväxtverket konstaterar i sin rapport att givet de fortsatta kostnadsökningarna behövs en regelgivningsprocess som i större utsträckning beaktar förenklingsperspektiv och tar vara på de möjligheter som finns för att säkerställa en kostnadseffektiv implementering och tillämpning av regelverken, både på nationell- och EU-nivå (Regler som påverkar företagens kostnader och konkurrenskraft 2022, dnr Å 2023-2451, s 33).

De regler som företag i Sverige möter i sin dagliga verksamhet grundar sig bland annat på beslut som fattas på EU-nivå. Över hälften av all svensk import och export sker från och till andra EU-länder. Hur det unionsrättsliga regelverket utformas och sedan genomförs i svensk rätt har därmed stor betydelse för berörda företags regelbördor, administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader. Det är viktigt att de gemensamma reglerna utformas på så sätt att de svarar mot den inre marknadens näringslivs- och handelsfrämjande syfte.

Regeringen aviserade i budgetpropositionerna för 2023 och 2024 att ett implementeringsråd skulle inrättas med målet att minska regelbördan för företag (prop. 2022/23:1 Finansplan avsnitt 1.4 s. 21 samt prop. 2023/24:1, utg.omr 24, avsnitt 3.6). Vidare aviserade regeringen i 2023 års ekonomiska vårproposition att ett implementeringsråd kommer att inrättas med syfte att undvika överimplementering av EU-direktiv och därigenom motverka omotiverade regelbördor (prop. 2022/23:100, Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, avsnitt 3.1 s. 12). Regeringens ställningstagande ska bland annat ses mot bakgrund av att riksdagen tillkännagett för regeringen att den bör verka för att genomföra EU-rätt i nationell rätt på ett sätt som inte missgynnar svenska företags konkurrenskraft. Utgångspunkten bör enligt riksdagen vara att EU-direktiv ska genomföras på miniminivå i nationell rätt och när det finns skäl att överskrida denna miniminivå ska effekterna för företag tydligt redovisas (bet. 2018/19:NU7, rskr. 2018/19:166).

I budgetpropositionen för 2020 angavs att genomförande av EU-rätt i nationell rätt ska göras på ett sätt som skyddar svenska företags konkurrenskraft (prop. 2019/20:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.7 s. 56 och 57). I budgetpropositionen för 2023 tydliggjorde regeringen att EU:s regleringar behöver implementeras så att svenska företags konkurrenskraft bibehålls samt att regelbördan och administrationen för företagen minskar, eller åtminstone inte ökar. Implementering i svensk rätt över miniminivån i EU-regleringen ska undvikas eller motiveras då den bedöms nödvändig för att uppfylla nationella svenska mål (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.6 s. 46).

Uppdraget att ta fram underlag med analyser av frågor i kommande EU-rättsakter av särskilt intresse för företag i Sverige som regeringen bör uppmärksammas på

Europeiska kommissionen samlar i olika faser av lagstiftningsprocessen in fakta och synpunkter från olika berörda aktörer och intressenter. Det finns olika sätt att göra detta. Vanligast är att tillsätta expertgrupper och att organisera offentliga samråd och offentliga konsultationer som publiceras på kommissionens webbplats. Europeiska kommissionen samlar även in fakta och synpunkter vid framtagandet av icke-lagstiftningsakter (genomförandeakter och delegerade akter). När kommissionen har samlat in fakta och synpunkter och beslutar att gå vidare med ett initiativ lägger kommissionen fram ett förslag för Europaparlamentet och rådet. Vid särskilt lagstiftningsförfarande läggs förslaget fram enbart för rådet. När

kommissionens lagstiftningsförslag läggs fram inleds en rad processer såväl inom EU som i Regeringskansliet och riksdagen.

I tidiga skeden av processen finns alltså möjlighet för Sverige att påverka regelverkens utformning och därmed påverka regelbördor, administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader för företag som följer av skyldigheter enligt kommande EU-rättsakter. Mer information om hur planerade EU-rättsakter påverkar svenska företag kan stärka regeringens och andra berörda aktörers förutsättningar att i dessa processer värna svenska företags konkurrenskraft.

Det skulle därför vara värdefullt för regeringen att i ett så tidigt skede som möjligt, få del av analyser och överväganden från ett företagsperspektiv gällande en kommande rättsakt. Regeringen uppmärksammas då på frågor av särskilt intresse för företag i Sverige i kommande EU-rättsakter. Underlag med analyser ur ett företagsperspektiv bör tas fram av ett implementeringsråd som överlämnar underlaget snarast möjligt till regeringen.

Vilka initiativ och kommande EU-rättsakter som ska analyseras bör väljas ut och prioriteras utifrån den påverkan de har på svenska företags regelbördor, administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader, då konsekvenserna för berörda företag kan variera stort mellan olika EU-rättsakter. Alla kommande EU-rättsakter behöver alltså inte analyseras av implementeringsrådet. För att underlätta regeringens fortsatta hantering av berörda rättsakter bör implementeringsrådet informera om vilka rättsakter som valts ut för fördjupad analys. Sådan information bör löpande publiceras på implementeringsrådets webbplats.

Underlagen ska vara av sådan kvalitet att de vid behov ska kunna användas under Kommissionens insamlingsfas av fakta och synpunkter samt utgöra en del av det samlade underlaget för regeringens helhetsbedömning vid utformning av Sveriges ståndpunkter inför kommande EU-förhandlingar samt inför antagande av andra EU-rättsakter (genomförandeakter och delegerade akter).

Regeringen får på det här sättet i ett tidigt skede ett underlag med analyser rörande frågor som är av särskilt intresse för företag i Sverige i kommande EU-rättsakter. Det finns dock olika tidsfrister som behöver bevakas inför överlämnande av underlag till regeringen för att regeringen ska kunna

använda analyserna i sitt vidare arbete. Underlagen behöver därför överlämnas till regeringen snarast möjligt med beaktande av dels nationella tidsfrister, dels tidsfrister i förhållande till andra relevanta förfaranden.

Underlagen ska lämnas till Regeringskansliet (berört departement med kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet).

Implementeringsrådet ska

- löpande bevaka Europeiska kommissionens initiativ till ny eller ändrad lagstiftning såsom publiceringar av offentliga konsultationer och samråd samt förslag på nya eller ändrade rättsakter på kommissionens webbplats,
- identifiera kommande EU-rättsakter som bedöms ha stor påverkan på företagens regelbörda, administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader,
- prioritera vilka kommande EU-rättsakter som ska analyseras och i vilken omfattning analys ska ske samt publicera information på sin webbplats om att rådet har inlett en analys, och
- där rådet bedömer lämpligt, löpande ta fram underlag med analyser av frågor i kommande EU-rättsakter av särskilt intresse för företag i Sverige som regeringen bör uppmärksammas på, lämna dessa underlag till Regeringskansliet (berört departement med kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet) och publicera underlagen på implementeringsrådets webbplats.

Uppdraget att ta fram rekommendationer om genomförande av nya eller ändrade EU-rättsakter som är av särskilt intresse för företag i Sverige

Efter att en EU-rättsakt är färdigförhandlad och beslutad av medlagstiftarna, behöver oftast medlemsstaterna vidta åtgärder. Tidsfrister för genomförande eller anpassning i nationell lagstiftning anges i respektive rättsakt. Ett försenat genomförande leder snart efter genomförandetidens utgång till ett formellt förfarande med eventuella sanktioner.

Vid genomförandet av EU-rättsakter och anpassning av svensk rätt är det centralt att använda sig av de möjligheter som finns att motverka omotiverade regelbördor för företagen samt minska deras administrativa

kostnader och andra fullgörandekostnader samtidigt som det bakomliggande regelverkets syfte tillgodoses.

Det kan i detta sammanhang vara värdefullt för regeringen att få rekommendationer av ett implementeringsråd om hur nya och ändrade EU-rättsakter kan genomföras på ett sätt som motverkar omotiverade regelbördor för företagen och minskar deras administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader. Som beskrivits tidigare, medför olika rättsakter olika stora konsekvenser för företag. Konsekvenserna kan även skilja sig åt mellan olika typer av företag, där konsekvenserna av en rättsakt exempelvis kan vara större för små och medelstora företag än för stora företag. Nya eller ändrade EU-regler behöver därför väljas ut och prioriteras för vidare analys ur ett företagsperspektiv i förhållande till hur stor påverkan EU-reglerna bedöms ha på företag i Sverige. Rekommendationerna bör då fokusera på reglernas effekter för företag, deras konkurrenskraft och tillväxt. Med utgångspunkt i denna bedömning bör det även tas fram en analys av vilket handlingsutrymme Sverige har vid genomförandet av den aktuella EU-rättsakten och vilka möjligheter som finns att motverka omotiverade regelbördor för företagen samt minska deras administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader.

För att underlätta regeringens fortsatta arbete med genomförande av utvalda rättsakter bör det löpande publiceras information på implementeringsrådets webbplats om vilka rättsakter som valts ut för fördjupad analys och framtagande av rekommendationer. Informationen kan exempelvis vara av intresse för regeringen vid utformandet av kommittédirektiv eller i uppdrag till en bokstavsutredning.

Om rättsakten ger valmöjligheter i frågor som berör företag, behöver en analys tas fram utifrån vilka konsekvenser olika val får för företag i Sverige. För att undvika att en beslutad ny eller ändrad EU-rättsakt överimplementeras sett ur ett företagsperspektiv, utan att det finns goda skäl för det, bör en bedömning göras av hur rättsakten kan genomföras på ett sätt som inte är mer långtgående än vad rättsakten kräver. I bedömningen behöver det tydligt framgå vilket handlingsutrymme som rättsakten medger när det gäller genomförande samt vilka konsekvenser i förhållande till regelbörda, administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader för företagen som ett mer långtgående genomförande skulle medföra. De

rekommendationer som implementeringsrådet lämnar kan därmed utgöra en del av underlaget för regeringens helhetsbedömning i det vidare arbetet.

De rekommendationer som implementeringsrådet tar fram bör även innehålla en beskrivning av bakomliggande analys och konsekvenser av det rekommenderade genomförandet för företagens regelbörda, administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader.

Implementeringsrådet ska

- löpande bevaka EU:s officiella tidning där beslutade nya eller ändrade rättsakter publiceras,
- identifiera nya och ändrade EU-rättsakter som kräver genomförande i svensk rätt och som bedöms ha stor påverkan på företagens regelbörda, administrativa kostnader eller andra fullgörandekostnader,
- prioritera vilka EU-rättsakter som ska analyseras och i vilken omfattning analysen ska ske och om rekommendationer ska lämnas i det enskilda fallet samt publicera information på sin webbplats om att implementeringsrådet har inlett en analys,
- analysera och bedöma hur utvalda nya och ändrade EU-rättsakter bör genomföras i svensk rätt i syfte att så långt som möjligt motverka omotiverade regelbördor för företagen samt minska deras administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader samtidigt som det bakomliggande regelverkets syfte tillgodoses,
- vid behov bedöma hur utvalda nya eller ändrade EU-rättsakter kan genomföras i svensk rätt på ett sätt som inte är mer långtgående ur ett företagsperspektiv än rättsakterna kräver,
- för de EU-rättsakter där implementeringsrådet bedömer det lämpligt, löpande, utan att fördröja Regeringskansliets beredningsrutiner eller genomförandet av EU-rättsakter, överlämna sina rekommendationer till Regeringskansliet (berört departement med kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet) samt publicera sina rekommendationer på sin webbplats, och
- lämna en beskrivning av den bakomliggande analysen och konsekvenserna av det rekommenderade genomförandet för företagens regelbörda, administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader.

Uppdraget att redogöra för bedömningar av hur EU-rättsakter kan genomföras i svensk rätt

EU-rättsakter behöver genomföras korrekt och i tid. I syfte att bidra till ett mer effektivt genomförande av EU-rätten nationellt och Sveriges lagstiftningsprocess kopplad till EU-rättsakter bör bedömningar som bygger på erfarenheter av hur processen fungerar redovisas för regeringen. Även mer generella slutsatser kan vara av intresse för regeringen att ta del av.

Implementeringsrådet ska

- utifrån sina erfarenheter redogöra för sina bedömningar av hur EU-rättsakter generellt kan genomföras i svensk rätt i sin slutredovisning som lämnas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet och Statsrådsberedningen).

Implementeringsrådets organisation och arbetssätt

Implementeringsrådet ska bestå av en ordförande och högst åtta ledamöter, varav en vice ordförande. Rådets ordförande och ledamöter ska bland annat utgöras av personer från näringslivet, men kan även omfatta personer från akademien eller personer med annan lämplig kompetens. I rådet ska det bland annat ingå personer med särskild erfarenhet av reglers effekter för företag. Rådets beslutsordning ska vara transparent och framgå på implementeringsrådets webbplats.

Till implementeringsrådet ska det knytas ett kansli. Kansliet ska genomföra analyser och förbereda rådets beslutsunderlag, föredra ärenden och hantera det löpande arbetet. I kansliet ska det finnas ekonomisk och juridisk kompetens och annan relevant kompetens med inriktning mot företagens villkor och offentlig förvaltning samt genomförande av EU-rätt.

Konsekvensbeskrivningar

I implementeringsrådets kontinuerliga arbete med att ta fram rekommendationer och underlag ingår att löpande identifiera och bedöma konsekvenser av kommande EU-rättsakter samt av hur nya och ändrade EU-rättsakter kan genomföras i svensk rätt med fokus på att motverka företagens omotiverade regelbördor samt minska deras administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader. Implementeringsrådet ska redogöra för dessa konsekvenser i de underlag och rekommendationer som löpande överlämnas till regeringen.

I sitt arbete med kvantifieringar av administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader ska implementeringsrådet vid behov samråda med Tillväxtverket och Ekonomistyrningsverket, i syfte att underlätta ändamålsenliga jämförelser och därmed i förlängningen skapa förutsättningar för hög kvalitet i den fortsatta beredningen av genomförande av EU-rätt.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Implementeringsrådet ska under arbetets gång ha de löpande kontakter som är nödvändiga med såväl berörda näringslivsorganisationer som andra relevanta aktörer och myndigheter.

När det gäller kommande EU-rättsakter ska implementeringsrådet överlämna underlag med analyser ur ett företagsperspektiv snarast möjligt. Rådet ska beakta nationella och andra relevanta tidsfrister. För att bidra till en snabb genomförandeprocess av beslutade EU-rättsakter ska implementeringsrådet lämna sina rekommendationer till regeringen inom fyra veckor från det att EU-rättsakten publicerades. Utgångspunkten är att rådets arbete inte ska leda till fördröjningar i den fortsatta genomförandeprocessen.

Implementeringsrådets arbete ska delredovisas senast den 28 februari 2025, den 28 februari 2026 och den 28 februari 2027 och slutredovisas senast den 31 december 2027 till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet). Delredovisningarna ska omfatta en kortfattad redogörelse för föregående års arbete. I delredovisningen som ska lämnas senast den 28 februari 2027 ska implementeringsrådet även lämna en redogörelse för hur arbetet har bedrivits. Slutredovisningen ska innehålla en samlad redogörelse för rådets arbete och en samlad bedömning av hur EU-rättsakter kan genomföras i svensk rätt utifrån implementeringsrådets egna erfarenheter.

Regeringen avser att löpande följa implementeringsrådets arbete. Viktiga aspekter att beakta är bland annat verksamhetens kvalitet, relevans, effektivitet, användbarhet och oberoende.

(Klimat- och näringslivsdepartementet)